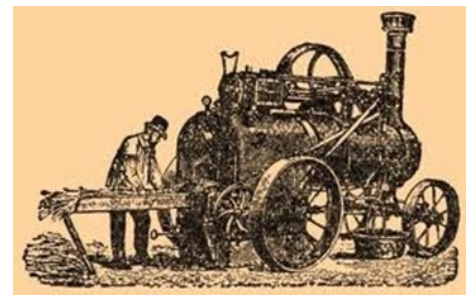
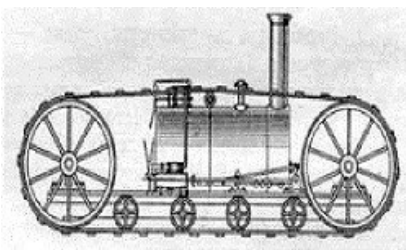

Історія тракторобудування

Трактор – засіб транспорту, який застосовується передусім в сільському господарстві, як тягач або джерело приводу. Слово “трактор” походить від латинського “trahere”, що означає “тягти”. Трактори переважно не їздять швидко – приблизно 40 км/г, але в деяких сучасних машин максимальна швидкість досягає навіть 80 км/г

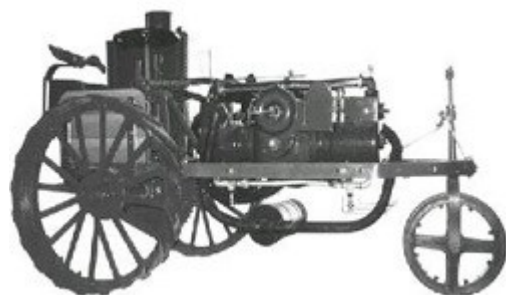
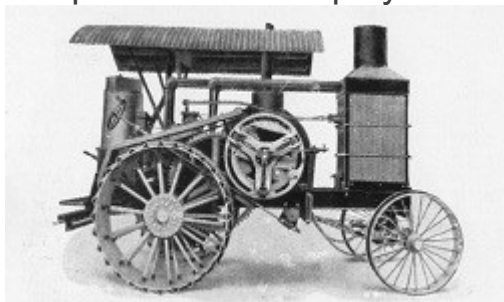
Трактори гусеничні, колісні, сільськогосподарські, армійські, промислові, міні-трактори, тракстери ... - це види сучасної тракторної техніки, різновиди якої допомагають сьогодні вирішувати будь-які завдання. А ви знаєте, як виглядали перші трактори, і коли почалася історія розвитку даної техніки?

Предки сучасних тракторів з'явилися в 19-тому столітті, під час розвитку парової техніки. Так, саме так, перший попередник трактора в світі був створений на основі пересувного парового двигуна з гусеничним ходом і призначався для орання полів і осушення боліт. Даний агрегат був створений видатним англійським винахідником **Джоном Гіткотом**. Не дивлячись на інноваційність, цей винахід залишилося в тіні інших патентів вченого через свою не практичність. Через 10-років після презентації Гіткота його співвітчизник **Вільям Говард** створив більш легкий і маневрений колісний аналог - локомотив, який виконував сільськогосподарські роботи і міг виробляти електрику в польових умовах. Винахід Говарда швидко набрав популярності серед аграріїв, і в середині 19-го століття, практично, на кожному британському полі можна було побачити замість коня залізний голосно пихкаючий паровий локомотив.

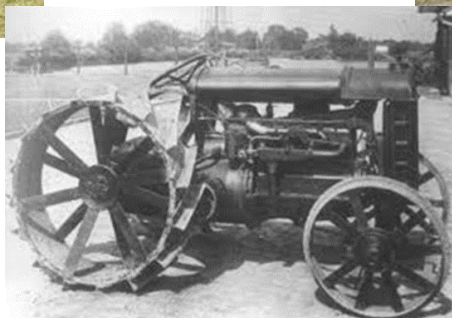
Естафету машинобудування в англійців прийняли американці з моменту появи двигунів працюючих на нафтопродуктах. Айовець **Джон Фроліх** побудував машину з дизельним двигуном в 1892-му році. Саме його винахід вважається першим повноцінним трактором. Через чотири роки на ринку з'явилися перші двоциліндрові бензинові двигуни, розроблені **Чарльзом Хартом** і **Чарльзом Парром**. Ці двигуни стали основою для конвеєрного виробництва тракторів марки Харт-Парр, вагою шість тонн і потужністю двигуна 30 к.с. на холостому ходу або 18 к.с з навантаженням. Через ненадійну систему запалювання Харт-Парр були визнані не практичними і після випуску 15-ти примірників в 1903-му році, серійне виробництво цих тракторів було припинено. Трактори марки Харт-

Парр вважаються найстаршими тракторами з двигуном внутрішнього згоряння. Оцінити їх сьогодні можуть відвідувачі Національного Музею американської історії у Вашингтоні.

Удосконалити тракторну конструкцію зважився **Ден Елборн** в 1902-му році. Його прототип під назвою Ivel "стояв" на трьох колесах і був визнаний придатним для використання в сільськогосподарських цілях, завдяки своїй потужності і легкості. Ivel-ли швидко стали популярними, і довгий час домінували на ринку аграрної техніки. У той же час компанія Харт-Парр, шукала ідеї для створення нової машини, яка змогла б відновити втрачену репутацію засновників. В 1912-тому році конструкторами Харт-Парр було прийнято рішення будувати гусеничні трактори. Технічна реалізація даної ідеї створила потужний резонанс серед машинобудівників через гібридний вигляд - гусеницями були обладнані лише задні колеса трактора, передні ж залишилися звичайними.

Цікавий факт - в 1913-тому на Всеросійській виставці (м.Київ), куди були запрошені машинобудівники з усього світу, в тому числі і Харт-Парр, радянські конструктори помітили недоліки такого рішення, після аналізу, якого Харт-Парр почали випускати повноцінні гусеничні трактори.

У Радянському Союзі будівництву тракторів почали приділяти увагу після 1917 року. Влада давала великі кошти для галузі тракторобудування та у 1921 році видала Декрет Ради Народних Комісарів про визнання сільськогосподарського машинобудування справою надзвичайної ваги.

Значними здобутками радянських інженерів у будівництві тракторів стали у:

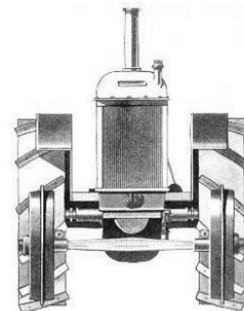
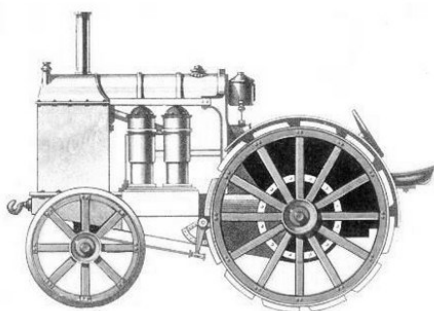
- **1919** році - трактор «Гном» (Я. Маміна), оснащений нафтовим двигуном;
- **1922** - трактор «Коломенец – 1» (Е. Львова);
- **1922-23** – «Запорожець» (Л. Унгера) та ін.

Особливу популярність отримав трактор **«Комунар»**, побудований на паровозобудівному заводі у **Харкові у 1924 році**.

Випуск перших машин радянського виробництва відбувався невеликими партіями, проте за цей період з'явилась численна кількість професійних майстрів тракторобудівничої галузі та продукція, виготовлена ними, увійшла в історію вітчизняної промисловості.

До початку Великої Вітчизняної війни були побудовані тракторні заводи у Сталінграді(1930), Харкові(1931), Челябінську(1933). Загальний обсяг випущеної продукції сягав понад 700 тисяч одиниць техніки. . Загальний випуск вітчизняних тракторів склав 40% їх світового виробництва.

З 1924 по 1932 р. Ленінградський завод «Червоний путиловець» освоїв і випустив близько 50 тис. тракторів "Фордзон-Путіловець", а потім з **1934** р. на цьому заводі став випускатися трактор **«Універсал»** (копія трактора Farmall F-20 американської фірми International Harvester) з гасовим двигуном і металевими колесами. **«Універсал» був першим вітчизняним трактором, експортованим за кордон .**

Відома жінка - трактористка

Ангеліна

Парасковія Микитівна

українська радянська діячка, механізаторка сільського господарства, бригадирка тракторної бригади Старобешівської МТС (колгоспу імені Сталіна) Старобешівського району Сталінської області, державна і громадська діячка. **Двічі Герой Соціалістичної Праці (19.03.1947, 26.02.1958).**

Народилась 12 січня 1913 р. в селі Старобешеве (Донеччина) в родині селянина-батрака — понтійського грека — Микити Ангеліна. З 1920 по 1921 рік наймитувала в заможних селян. З 1921 по 1922 рік працювала розносницею вугілля на шахті Олексієво-Роснянська. З 1923 по 1927 рік знову наймитувала в заможних селян.

У 1927—1929 роках — конюх в товаристві спільної обробки землі (потім — у колгоспі) Старобешівського району Донеччини.

У 1929 році, ще на початку колективізації Паша Ангеліна, як називали її в народі, однією з перших серед жінок закінчила курси трактористів та опанувала нову техніку. З 1930 року працювала трактористкою. Кандидат у члени ВКП(б) з 1931 року.

У 1933—1959 роках (протягом 26 років) — бригадирка жіночої тракторної бригади Старобешівської машинно-тракторної станції (МТС) Старобешівського району Донецької (Сталінської) області.

У 1939—1940 роках навчалася в Московській сільськогосподарській академії імені Тімірязєва.

Під час війни разом із тракторною бригадою була евакуйована до Казахської РСР, де працювала на полях колгоспу імені Будьонного аулу Теректи Західно-Казахстанської області. У 1943 році повернулася до Старобешівського району. Бригада Ангеліної була ініціатором соціалістичного змагання механізаторів за високі врожаї, високопродуктивне використання техніки, зниження собівартості тракторних робіт.

Автор книги «Люди колгоспних ланів» (1950).

Померла 21 січня 1958р. в кремлівській лікарні міста Москви.

Похована в селищі Старобешеве на Донеччині.

Сучасна техніка

Панченко А.І.

Сучасні трактори сільськогосподарського призначення.
Закордонні трактори: посібник / А.А. Волошина, А.І. Панченко. – Мелітополь: Видавничо- поліграфічний центр «Люкс», 2018. – 600 с.

<https://cutt.ly/vb8Cqu3>

<https://traktorist.ua/brands/htz>

Трактор в історії

Музей історії тракторобудування

<https://cutt.ly/Eb8VEZY>

Секретный музей тракторов в Австрии

<https://agropravda.com/news/tractors/7347-sekretnyj-muzej-traktorov-v-avstrii>